Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

Ert diarienummer: NV-00223-24

Ulriksdal 20 mars 2025

Remissyttrande från Världsnaturfonden WWF gällande Förslag på fokusområden för tillsynsstrategin 2026–2029, Del 2 – Nationell prioriterad tillsyn inom tillsynsområden, tillsynsområde: Vattenverksamhet

Avgränsning

Världsnaturfonden WWF (WWF) har valt att endast svara på remissen i den del som avser tillsynsområdet vattenverksamhet.

Sammanfattning av Världsnaturfonden WWFs synpunkter

WWF är positiva till de fokusområden som har valts ut inom tillsynsområdet vattenverksamhet. Flera av de fokusområden som valts berör fritt strömmande vatten. WWF anser att det är positivt då det kan behövas en kraftsamling kring dessa frågor.

WWF skulle gärna se att kriterierna som ska ligga till grund för tillsynsmyndigheternas arbete med att bedöma vilka tillståndsgivna vattenkraftverk och dammar som är prioriterade för tillsyn utvecklades.

I detta sammanhang vill WWF även lyfta vikten av en välfungerande miljötillsyn. Tillsynen är ett område som borde få tid och de resurser som egentligen behövs för att ge länsstyrelserna en möjlighet att utföra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Tillståndsprövade vattenkraftverk och dammar

Såsom anges i remissen omfattas tillståndsgivna vattenkraftverk och dammar av förordning om verksamhetsutövares egenkontroll. WWF delar den bedömning som görs att tillsynen behöver förbättras inom området och att *”Det är viktigt att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att följa upp att kontrollprogrammet är väl anpassat till verkliga förhållanden och är utformat på ett sådant sätt att tillståndets villkor går att följa upp. Fysiska platsbesök kan behövas för att egenkontrollprogrammens ändamålsenlighet ska kunna bedömas.”.*

Problematiken kring att länsstyrelserna upplever stora svårigheter i tillsynen eftersom möjligheterna till undantagen i miljöbalken gör det möjligt att göra vattenuttag utan att meddela tillsynsmyndigheten är något som är av vikt att komma tillrätta med.

WWF ser positivt på de föreslagna målen för tillsynen:

Stiftelsens generalsekreterare:
Gustaf Lind

Registrerad som:
Världsnaturfonden WWF
Org.nr: 802005-9823
Plusgiro 90 1974-6
Bankgiro 901-9746
Verksamheten kontrolleras av
Svensk Insamlingskontroll

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

- Hög regelefterlevnad hos verksamhetsutövarna.
- Förbättrade förhållanden i vattenmiljön.
- Större följsamhet till beslutade miljökvalitetsnormer.

WWF bedömer att målen kan gynna miljön och den biologiska mångfalden.

Under ”Tillsynsmyndigheternas aktiviteter” anges att: “*Tillsynsmyndigheterna väljer ut vilka tillståndsgivna vattenkraftverk och dammar som är prioriterade för tillsyn (2026)”*. WWF skulle gärna se att det utvecklades vilka kriterier som ska ligga till grund för dessa prioriteringar.

Uppföljande tillsyn av rensningsärenden

I motiveringen till att uppföljande tillsyn av rensningsärenden valts till ett fokusområde anges att *”Vid tillsyn och uppföljning av meddelade beslut är det vanligt förekommande att verksamhetsutövaren inte har följt beslutet. Det får konsekvenser som kan handla om att rensningen, trots att åtgärden anmälts till tillsynsmyndigheten, skadat en känslig vattenmiljö och fisket, ibland även i nationellt värdefulla vattendrag. Ökad tillsyn kan ge bättre regelefterlevnad hos verksamhetsutövarna och därmed större miljönytta per satsad tillsynstimme hos myndigheten.”.* WWF delar bilden av att detta utgör starka skäl till att uppföljande tillsyn av rensningsärenden bör prioriteras.

WWF ställer sig positiva till att målen för tillsynen bör vara:

- Hög regelefterlevnad hos verksamhetsutövarna.
- Förbättrade förhållanden i vattenmiljön.
- Större följsamhet till beslutade miljökvalitetsnormer utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Enbart en tredjedel av våra vattendrag uppnår God Ekologisk Status. En av de vanligaste orsakerna är fysisk påverkan av bl.a. rensningar. Därför ser WWF positivt på att det föreslagna fokusområdet kan bidra till förbättrade förhållanden i vattenmiljön och större följsamhet till beslutade miljökvalitetsnormer.

Vattenanläggningar som är vandringshinder

Det anges i motiveringen till att fokusområdet valts för att *”Omprövningarna avser endast vattenkraftverk med tillhörande dammanläggningar som ingår i NAP. Det finns många fler dammanläggningar än de som omfattas av NAP. Genom att utföra tillsynsinsatser på andra vattenanläggningar som påverkar konnektiviteten i de vattendrag/sjöar som omfattas av en prövningsgrupp i NAP, eller hela avrinningsområdet kan miljönyttan av omprövningarna enligt NAP öka genom att det ställs krav på miljöanpassningar av alla vandringshinder. Tillsynsinsatserna behöver anpassas till tidsplanen enligt NAP.”.*

Vandringshinder, såsom dammar, bidrar till förlusten av konnektivitet och påverkar arternas möjlighet till vandring, spridning och återkolonisation, vilket i sin tur påverkar den biologiska mångfalden negativt. WWF delar bilden av att tillsynsinsatser behöver göras även för de dammanläggningar som inte ingår i omprövningarna för moderna miljövillkor för vattenkraften. WWF är därför mycket positiva till det föreslagna fokusområdet.

Världsnaturfonden WWF
Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Allmänt: info@wwf.se
www.wwf.se

Vattenuttag

I förslaget till fokusområdet anges det bland annat att *”Länsstyrelserna har i egenskap av tillsynsmyndighet laglig grund för att inventera och föra register över pågående vattenbortledningar. Erfarenheter från tillsyn av 6/7 vattenuttag sammanställdes av länsstyrelsen Gotland i en promemoria 2019. Det konstaterades bland annat att vattenuttagen är dåligt kända av länsstyrelserna, många av de aktuella vattenuttagen är rättsligt oreglerade, många verksamhetsutövare har bristande kunskap om sin verksamhet samt att relevanta prioriteringar är viktigt för att tillsynsverksamheten ska kunna bedrivas på ett samhällsekonomiskt rationellt sätt. Tillsynen kan innebära reglering av vattenuttag genom tillståndsprövning.”.*

WWF gör bedömningen att det finns goda skäl att fokusera tillsynsinsatser på vattenuttag under den angivna perioden.

WWF är positiva till de föreslagna målen för tillsynen:

- Hög regelefterlevnad hos verksamhetsutövarna.
- Minskad risk för vattenbrist.

Övrigt

En välfungerande miljötillsyn är av stor vikt både för regelefterlevnaden och för det faktiska tillståndet i miljön. Dock är tillsynen ett område som inte alltid får den tid och de resurser som egentligen behövs. WWF anser därför att större finansiering borde läggas på detta för att ge länsstyrelserna en möjlighet att utföra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

WWF är också positiva till att de valda fokusområdena bidrar till uppfyllelse av miljömålet Levande sjöar och vattendrag samt länsstyrelsernas åtgärd 2 i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2022-2027.

För Världsnaturfonden WWF

Mattias de Woul
Tf. Avdelningschef Hav och Vatten

Jill Staveley Öhlund
Sakkunnig sötvatten

Stiftelsens generalsekreterare:
Gustaf Lind

Registrerad som:
Världsnaturfonden WWF
Org.nr: 802005-9823
Plusgiro 90 1974-6
Bankgiro 901-9746
Verksamheten kontrolleras av
Svensk Insamlingskontroll